

BELGIË, TEKEN HET KERNWAPENVERBOD!

Een grote overwinning voor de internationale vredesbeweging: kernwapens worden illegaal onder het internationaal recht.

Op 24 oktober -de dag waarop 75 jaar geleden de Verenigde Naties werden opgericht- ratificeerde Honduras als 50ste land ter wereld het VN Verdrag inzake het Verbod op Nucleaire Wapens (Verbodsverdrag). Na een decennialange strijd van de internationale vredesbeweging worden de verschrompelijkste massavernietigingswapens op aarde eindelijk illegaal. Het Verbodsverdrag werd op 7 juli 2017 aangenomen door een meerderheid van landen binnen de Verenigde Naties. Het zou echter pas in werking treden 90 dagen na de officiële bekrachtiging (ratificatie) door 50 staten. De recente toetreding van Honduras betekent dus een verbod op het gebruiken van en het dreigen met kernwapens, alsook op de ontwikkeling, het testen, het verwerven, het bezitten, het opslaan en het transfereren ervan vanaf 22 januari 2021 voor alle partijen van het verdrag.

De kernwapenstaten in de wereld ondertekenden het Verbodsverdrag echter niet. De VS oefende zelfs druk uit op landen om te beletten dat ze zich zouden aansluiten. De regering Trump stuurde ook een brief rond naar de partijen van het Verbodsverdrag met de boodschap dat ze "een strategische fout" gemaakt hebben en met de dringende vraag hun ratificatie in te trekken. De brief, verkregen door het persagentschap AP, stelt dat de 5 oorspronkelijke kernmachten (de VS, Rusland, China, Groot-Brittannië en Frankrijk) en de NAVO-lidstaten "verenigd zijn" in hun "oppositie tegen de mogelijke repercussies" van het verdrag.

Campagnevoerders en onderschrijvers hopen uiteraard dat het verdrag dezelfde impact zal hebben als de reeds bestaande internationale verboden gericht tegen bepaalde wapens, zoals chemische wapens, landmijnen en clustermunities. Verbodsverdragen zorgden ervoor dat het gebruik van deze wapens een stigma kreeg, wat leidde tot een gedragsverandering, ook in landen die zich niet hadden aangesloten. 'International Campaign to Abolish Nuclear Weapons' (ICAN), de internationale campagneorganisatie die in 2017 de Nobelprijs voor de Vrede kreeg voor haar doorgedreven inspanningen om tot een verbod op nucleaire wapens te komen, verwacht dat het nieuwe verdrag bedrijven en financiële instellingen zal aanzetten om te stoppen met het produceren van, en het investeren in deze wapens die een existentiële dreiging vormen voor de mensheid. Er wordt ook aangenomen dat de politieke en morele druk op landen die het Verbodsverdrag niet ondertekenden of ratificeerden, enorm zal toenemen.

België huisvest zowel het NAVO-hoofdkwartier als een aantal Amerikaanse B-61

kernbommen. Het is dus niet verwonderlijk dat ons land zich graag op de achtergrond houdt wat kernontwapening betreft. Maar het feit dat kernwapens nu officieel illegaal zijn, versterkt de eis van de Belgische Coalitie tegen Kernwapens aan de nieuwe regering: teken en ratificeer het Verbodsverdrag!

We staan niet alleen. Volgens onderzoek worden we gesteund door de meerderheid van de Belgische bevolking. Op 21 september, de Internationale Dag van de Vrede, hingen 159 Belgische gemeenten een vredesvlag uit ter onderschrijving van kernontwapening. Bovendien stuurden 52 burgemeesters een open brief naar de voormalige premier en kamervoorzitter om een eerste stap richting ondertekening van het Verbodsverdrag te suggereren. Ze riepen de regering op om de aanwezigheid van kernkoppen op ons grondgebied eindelijk officieel te erkennen, zodat de Belgische volksvertegenwoordigers op een constructieve manier zouden kunnen debatteren over de wenselijkheid ervan. Een democratisch debat over het Verbodsverdrag kan onmogelijk plaatsvinden zonder transparantie over de aanwezige kernwapens en de afspraken hierrond. De inwerkingtreding van het Verbodsverdrag doet immers vragen rijzen. Valt het nog te verantwoorden om de geplande dure modernisering van de kernbommen op Belgische bodem door te voeren nu de internationale vraag naar kernontwapening groter wordt? En wat met de upgrade van de bestelde F-35 gevechtsvliegtuigen om die kernwapens te kunnen vervoeren?

Op de Internationale Dag van de Vrede, verscheen er ook een open brief van 56 voormalige 'wereldleiders', waaronder 4 Belgische ex-ministers (Willy Claes, Erik Derycke, Yves Leterme en Guy Verhofstadt), waarin alle landen aangespoord worden om het kernverbod te ondertekenen: "Het is tijd om moed en lef te tonen (...). Het Verbodsverdrag (...) kan decennia van verlamming in ontwapening tot een einde brengen. Het is een teken van hoop in donkere tijden."

Het is inderdaad hoog tijd dat de pagina van het nucleair tijdperk omgeslagen wordt. 75 jaar na de vernietiging van Hiroshima en Nagasaki lijkt dit proces eindelijk in gang gezet. België, dat in het verleden een sterk moreel en politiek leiderschap toonde bij het verbieden van anti-persoonsmijnen en clustermunities, moet inzake kernwapens dringend het roer omgooien en het Verbodsverdrag ratificeren.

De Belgische Coalitie tegen Kernwapens, (partnerorganisatie van ICAN), is een netwerk dat met deze oproep 67 organisaties samenbrengt, waaronder Vrede vzw, CNAAPD, Pax Christi, Oxfam, Amnesty, Greenpeace, enz.

DEFENSIE IN HET NIEUWE REGEERAKKOORD

Op het vlak van defensie valt er in het nieuwe regeerakkoord weinig baanbrekend nieuws te rapen. Over het algemeen wordt de beleidslijn van de afgelopen legislatuur voortgezet.

Op binnenlands vlak wordt de uitvoering beloofd van de Strategische Visie voor Defensie en de Militaire Programmatiewet (2016), beide vastgelegd onder N-VA-minister van Defensie Vandeput. De Militaire Programmatiewet, die 9,4 miljard euro aan investeringen in nieuw militair materieel betoonde, lag destijds nochtans stevig onder vuur, o.a. bij de toenmalige oppositiepartij sp.a, omdat het ook budgettaire verplichtingen oplegde aan toekomstige regeringen tot 2030. Nu blijkt dat plots geen probleem meer te zijn.

Volgens het nieuwe regeerakkoord vereisen buitenlandse militaire opdrachten voortaan een 'sluitend' internationaalrechtelijk mandaat. Dat was een van de discussiepunten in de Commissie Landsverdediging die zich afgelopen juni moest buigen over de Amerikaanse vraag naar een Belgische deelname aan de militaire operatie 'Inherent Resolve' in Irak en Syrië. De oppositiepartijen die nu mee in de regering zitten (groenen en sociaaldemocraten) vonden dat er in dit geval geen 'sluitend' VN-mandaat bestond voor de operatie. De participatie aan de missie van 4 Belgische gevechtsvliegtuigen werd desondanks goedgekeurd door de regering-Wilms en ging van start op 1 oktober 2020, op dezelfde dag dat de huidige regering-De Croo het werk aanvatte. In het nieuwe regeerakkoord staat niet dat deze missie in Irak en Syrië zal worden teruggedraaid. De passage lijkt dus enkel te gelden voor toekomstige buitenlandse militaire operaties.

Het regeerakkoord stipuleert verder dat het informatie- en evaluatiekader van het defensiebeleid met meer transparantie en betrokkenheid van het parlement moet gebeuren. Volgens internationaal onderzoek behoort België tot de minst transparante landen wat betreft het vrijgeven van informatie over militaire operaties. Zo beweerden de regering en het leger stevast dat er bij luchtaanvallen door Belgische gevechtsvliegtuigen in eerdere buitenlandse missies geen burgerslachtoffers vielen, maar dat kon niet worden gestaafd omdat ze weigerden details vrij te geven over de specifieke acties (datum, plaats, enz.). Ook militaire aankopen moeten transparanter, aldus het regeerakkoord. Dat zou een reactie kunnen zijn op de kritiek dat de aankoopprocedure voor nieuwe gevechtsvliegtuigen (F-35's) niet transparant genoeg verliep. Tot op vandaag wordt geweigerd om inzage te geven in het aankoopcontract.

Het regeerakkoord schaarst zich achter de Europese militarisering zoals uitgestippeld in het Gemeenschappelijk Veiligheids- en Defensiebeleid. Europa moet strategisch autonoom zijn en dat vergt een eigen militaire interventiecapaciteit en een solide militaire basis, zo klinkt het. Ook het Europees Defensiefonds (EDF) geniet de volledige steun van de regering. Het in 2017 opgerichte EDF zorgt ervoor dat er voor het eerst in het bestaan van de Europese Unie, Europese openbare middelen toegewezen worden aan militair onderzoek, technologie, en gemeenschappelijke militaire projecten. "De regering zal in dat verband onze bedrijven de best mogelijke kansen geven", staat er te lezen in het regeerakkoord. Het EDF-geld komt dus terecht bij de Europese wapenindustrie die ondanks de bestaande regelgeving wapens blijft leveren aan conflictgebieden. "Om de ontwikkeling van militaire capaciteiten te stimuleren" (...) "blijft ons land actief in de permanent gestructureerde samenwerking (PESCO)". PESCO is zowat de kern geworden van het Europees militarisme. De deelnemende lidstaten moeten "regelmatig" de defensiebudgetten verhogen. En van dat defensiebudget moet 20% gebruikt worden voor militaire investeringen.

Het principe van nucleaire ontwapening wordt weliswaar onderschreven in het regeerakkoord, maar heel erg omfloerst. Waar de totstandkoming van het VN Verdrag inzake het Verbod op Nucleaire Wapens door België ondergraven en zelfs geboycot werd, komt er nu een voorzichtige opening. Volgens het nieuwe regeerakkoord zal België "nagaan" hoe het Verbodsverdrag "een nieuwe impuls kan geven aan multilaterale nucleaire ontwapening". Er staat echter nergens dat een eventuele ondertekening onderzocht wordt. Ook over de Amerikaanse kernbommen op Belgisch grondgebied en de geplande vernieuwing ervan geen woord in het regeerakkoord. Dit lijkt te bevestigen dat België nog lang niet bereid is om een eind te maken aan zijn nucleaire taken in NAVO-verband. Uit niets blijkt dat de regering-De Croo bereid is om de NAVO kritisch te bekijken. Integendeel: "De NAVO blijft de hoeksteen van de collectieve verdediging van Europa."

NOBELPRIJS VREDE VOOR HET WERELDVOEDSELPROGRAMMA

Dit jaar gaat de Nobelprijs voor de Vrede naar het Wereldvoedselprogramma (World Food Program - WFP) van de Verenigde Naties (VN). Een keuze die moet onderstrepen dat er nood is aan mondiale solidariteit.

Het Nobelprijsc comité geeft met deze beslissing een duidelijke politieke boodschap mee: de mensheid moet de huidige mondiale gezondheids crisis met al zijn rampzalige gevolgen gezamenlijk aanpakken. In september waarschuwde het WFP nog voor het snel stijgend aantal mensen in voedselonzeerheid als gevolg van geweld en de COVID-19-crisis. Voor het uitbreken van de huidige pandemie leefden er 135 miljoen mensen in acute voedselonveiligheid. Het WFP schat dat dit aantal tegen eind dit jaar zal verdubbelen. Er dreigt nu dus ook een hongerpandemie. Armoede speelt hierbij een cruciale rol. De Wereldbank voorspelt dat de extreme armoede tegen eind 2020 voor het eerst sinds de jaren 1990 weer zal stijgen. Vorige maand zei WFP-directeur David Beasley dat er wereldwijd 2000 miljardairs zijn met een collectief vermogen van 8 biljoen dollar (dat is 8000 miljard dollar), terwijl het WFP op jaarbasis 'maar' 4,5 miljard dollar nodig heeft om te verhinderen dat 30 miljoen mensen sterven van de honger.

CORONA-CRISIS WEERHOUDT NAVO NIET VAN MILITARISERING

Uit een nieuw NAVO-rapport blijkt dat de militaire uitgaven van de Europese lidstaten + Canada dit jaar met 4,3 procent zijn gestegen.

Op een NAVO-top in Wales (2014) beslisten de staats- en regeringsleiders van de lidstaten om tegen 2024 te streven naar een stijging van de militaire uitgaven tot 2% van het bruto binnenlands product (BBP). Sindsdien zijn de militaire uitgaven van de Europese lidstaten + Canada voor het zesde jaar op rij toegenomen. In 2014 waren er slechts drie staten (het Verenigd Koninkrijk, Griekenland en de Verenigde Staten) die de 2-procentnorm haalden. Nu zijn er al tien (Roemenië, Estland, Letland, Polen, Litouwen, Frankrijk en Noorwegen kwamen erbij). Er is overigens geen enkel NAVO-land dat zijn defensiebudget niet heeft opgekrikt sinds 2014. De enorme druk die de Amerikaanse president Trump sinds zijn aantreden uitoefende op de NAVO-partners om meer te besteden aan hun militaire apparaten heeft zijn effect niet gemist.

Het Belgisch militair budget klom van 0,9% van het BBP vorig jaar naar 1,1% in 2020. Volgens het NAVO-rapport stegen de Belgische defensie-uitgaven concreet van 4,25 miljard euro in 2019 naar 4,75 miljard euro in 2020. Een toename van 500 miljoen euro op een jaar tijd! Wat opvalt is dat het aandeel van de investeringen in militair materieel sterk is toegenomen.

De voorzitter van het Noorse Nobelprijsc comité, Berit Reiss-Andersen, verklaarde dat de toekenning van de prijs een oproep is aan de internationale gemeenschap om ervoor te zorgen dat het VN-agentschap over voldoende middelen beschikt. Het comité wil "de ogen van de wereld richten op de miljoenen mensen die honger lijden of dreigen te leiden". Ze wees er ook op dat honger gebruikt wordt als "een wapen in conflicten". Dat is onder meer het geval in Jemen waar volgens het WFP tweedee van de 30 miljoen tellende bevolking onvoldoende te eten heeft en nog eens 3 miljoen mensen dreigen te sterven aan het coronavirus.

Te midden van de huidige ongeziene wereldcrisis is er dringend nood aan 'multilateralisme'. Het WFP is een instelling van de Verenigde Naties die dit jaar 75 jaar bestaat en werd opgericht als politiek platform om de wereld te "bevrijden van de gesel van de oorlog". Met de keuze voor het WFP lijkt het Nobelprijsc comité dan ook het grote belang van de VN te onderstrepen. Het functioneren van deze multilaterale organisatie komt immers steeds meer onder druk te staan als gevolg van de belangenpolitiek van grootmachten. Het WFP staat symbool voor de afkeer daarvan.

KLNDR MEER INFO WWW.VREDE.BE

02.03>31.12	TENTOONSTELLING OVER MOZAMBIQUE www.fos.ngo - Gent	TENTOONSTELLING
27.06>15.11	STADSWANDELING: VERHALEN OVER CONGO www.paxchristi.be - Gent, Antwerpen, Brussel	WANDELING
WO 11.11	INHULDIGING STANBEELD VAN DE ONBEKENDE OORLOGSVROUW www.facebook.com/Leuvense-Vredesbeweging - Leuven	EVENEMENT
WO 11.11	VROUWENDAG: ZORGEN VOOR MORGEN?! www.furiavzw.be	WEBINAR
DO 12.11	MUNBOUW IN CONGO. WIENS CONFLICTMINERALEN? www.uantwerpen.be/spectrum	WEBINAR
DO 12.11	DANGEROUS DEVELOPMENTS? NEW TACTICAL NUCLEAR WEAPONS www.facebook.com/events/370485834295081	WEBINAR
MA 16.11	THANK YOU FOR THE RAIN www.11.be/eventementen	ONLINE FILM
DO 19.11	INTRODUCTIE INTERNATIONAAL HUMANITAIR RECHT www.rodekruis.be	WEBINAR
MA 30.11	THE AGE OF STUPID www.11.be/eventementen	ONLINE FILM

Foto's affiche en binnenwer: ICAN | Aude Catimel

